

повним, так і з обмеженим функціоналом і за меншою ціною. А українські і російські розробники продовжують удосконалювати свої програмні продукти, інвестуючи в нові рішення і підвищуючи їхню вартість.

Таким чином, сучасні інформаційні технології повинні сприйматися керівниками та бухгалтерами як інструмент для упорядкування діяльності підприємства. Саме під таким кутом зору необхідно розглядати проблеми, пов'язані з функціями облікового програмного забезпечення, питаннями його вибору, впровадження та використання.

1.Potter Douglas A. Automated Accounting Systems and Procedures Handbook. – New York: John Wiley & Sons, 1991. – 562 p.

2.Де Роза К. Планирование ресурсов, синхронизированное с покупателем (CSRP) // <http://www.citforum.ru>.

3.О'Лири Дэниел. ERP-системы. Современное планирование и управление ресурсами предприятия. Выбор, внедрение, эксплуатация. – М., 2004. – 272 с.

4.Марциновский В. Братья по разуму // Деловой журнал. – 2005. – № 5. – С. 58-62.

Отримано 26.06.2007

УДК 338

Н.І.ГОРДІЄНКО, канд. екон. наук, О.В.ШКУРКО
Харківська національна академія міського господарства

АВТОМАТИЗАЦІЯ РОЗРАХУНКІВ ПО НАРАХУВАННЮ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ФОНДІВ

Розглядаються основні методи нарахування амортизації відповідно до вимог чинного законодавства України. Обґрунтовується та наводяться переваги використання на ПЕОМ автоматизованих режимів розрахунку основних кроків з нарахування амортизації.

З 1 липня 2000 р. згідно з П(С) БО 7 на підприємствах всіх форм власності амортизація основних фондів нараховується із застосуванням п'яти методів [5]. Підприємствам надано право обирати і використовувати з них будь-який. Наявність декількох методів нарахування амортизації дало можливість підприємствам вибирати такий метод, який найбільше відповідає особливостям їх господарювання [7]. Але разом з цим визначення в конкретних умовах найефективнішого методу вимагає виконання великої аналітичної роботи із значним обсягом інваріантних розрахунків. Різні шляхи подолання цього протиріччя періодично розглядаються в наукових публікаціях цілого ряду фахівців. Серед них слід відзначити відомі роботи таких авторів, як З.М.Борисенко, Н.П.Борщ, С.В.Голов, В.М.Костюченко, Н.П.Москалюк, А.Г.Савченко, Ф.Л.Федорченко [1-3, 6] та ін. У цих публікаціях домінують визначення економічної сутності амортизації, розкривають-

ся особливості сучасної амортизаційної політики, висвітлюються окремі переваги або недоліки кожного методу. Водночас, як свідчать обстеження авторів практики бухгалтерського обліку на підприємствах житлово-комунального господарства, значна більшість економістів та бухгалтерів галузі використовує в основному прямолінійний метод нарахування амортизації, що зумовлюється лише одним чинником – його простотою. При цьому підприємства, ігноруючи інші методи, позбавляють цим самим себе можливостей проводити більш ефективну амортизаційну політику.

Мета даної роботи – викласти наші пропозиції щодо можливостей автоматизації інваріантних розрахунків по нарахуванню амортизації основних фондів на основі використання сучасних ПЕОМ.

Спочатку розглянемо суть та алгоритми кожного методу:

1. *Прямолінійний*, за яким річна сума амортизації визначається розподілом амортизуємої вартості на очікуваний період часу корисного використання об'єкта. При цьому розрахунок проводиться від первісної або переоціненої (справедливої) вартості об'єкта за винятком його ліквідаційної вартості:

$$A = C / T_o . \quad (1)$$

Тут A – сума амортизації за рік; T_o – очікуваний період використання об'єкта; C – амортизуєма вартість об'єкта основних фондів, тобто переоцінена вартість необоротних активів за винятком їхньої ліквідаційної вартості ($C = P - L$, де L – ліквідаційна вартість).

Місячна сума амортизації при застосуванні прямолінійного методу визначається розподілом річної суми амортизації на 12:

$$a = A / 12 , \quad (2)$$

де a – місячна сума амортизації.

При використанні методу прямолінійного списання вартість об'єкта основних фондів списується рівними частинами протягом періоду використання цього об'єкта.

2. *Зменшення залишкової вартості*, при якому річна сума амортизації визначається відповідно до одного з наступних способів:

а) як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року й річної норми амортизації за формулою

$$A = B_i \times n , \quad (3)$$

де B_i – залишкова вартість об'єкта на початок звітного року; n – річна норма амортизації (у відсотках).

Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею й результатом кореня ступеня кількості років корисного

використання об'єкта з результату від розподілу ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість:

$$n = 1 - \sqrt[T_p]{L / \Pi}, \quad (4)$$

де T_p – кількість років корисної експлуатації об'єкта; Π – первісна вартість об'єкта;

б) як добуток первісної вартості на дату початку нарахування амортизації й річної норми амортизації:

$$A = \Pi \times n, \quad (5)$$

де Π – первісна вартість об'єкта основних коштів на дату початку нарахування.

Річна норма амортизації (n) обчислюється як різниця між одиницею й результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від розподілу ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість, тобто за формулою (4).

Відмінність другого способу від першого складається в застосуванні первісної вартості на дату початку нарахування амортизації замість залишкової вартості об'єкта на початок звітного року.

3. *Прискореного зменшення залишкової вартості*, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року й удвоєної річної норми амортизації [6]:

$$A = 2 \times B_{i_n} \times n_n. \quad (6)$$

Практично метод прискореного зменшення залишкової вартості не відрізняється від методу подвоєного залишку, передбаченого міжнародними стандартами [3].

4. *Кумулятивний*, за яким річна сума амортизації визначається як добуток амортизуємої вартості й кумулятивного коефіцієнта.

$$A = C \times K, \quad (7)$$

де C – амортизуєма вартість; K – кумулятивний коефіцієнт.

Кумулятивний коефіцієнт є фактично річною нормою амортизації і визначається за формулою

$$DO = (T_e - t_k + 1) / \mathcal{C} = 2 (T_e - t_k + 1) / (T_i + 1) \times T_i, \quad (8)$$

де T_i – нормативний строк корисного використання об'єкта; t_k – конкретний рік корисного використання об'єкта основних коштів; \mathcal{C} – сума числа років корисного використання об'єкта основних коштів.

Суму числа років корисного використання об'єкта основних коштів розраховують за формулою

$$\mathcal{C} = (T_i + 1) \times T_i / 2. \quad (9)$$

Кумулятивний метод практично не відрізняється за технікою розрахунку від методів, передбачених міжнародними стандартами.

5. *Виробничий*, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного об'єму зробленої продукції (робіт, послуг) і ставки амортизації:

$$a = O_p \times n_e, \quad (10)$$

де O_p – фактичний обсяг виробленої продукції (робіт, послуг); n_e – виробнича ставка амортизації.

Виробнича ставка амортизації обчислюється розподілом амортизованої вартості об'єкта на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), що підприємство очікує зробити (виконати) з використанням об'єкта основних коштів:

$$n_e = 3 / O, \quad (11)$$

де 3 – амортизована вартість об'єкта; O – загальний обсяг продукції (робіт, послуг), що підприємство очікує зробити (виконати) за всі роки корисного використання об'єкта основних коштів.

Поряд з названими фінансовими методами підприємства можуть здійснювати амортизаційні відрахування й податковий метод, передбачений діючим з 01.07.97 р. Законом України «Про податок на прибуток».

У зв'язку з тим, що нарахування амортизації є найважливішою складовою частиною ключових фінансових розрахунків і грає винятково важливу роль в економіці кожного підприємства, методика її розрахунку знайшла відбиття й у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку. При цьому прийняті в міжнародній практиці методи адаптовані з широко відомим програмним забезпеченням MICROSOFT EXCEL. Аналіз рішення фінансових функцій в MICROSOFT EXCEL [4] свідчить, що всі методи нарахування амортизації, передбачені П(С) БО 7, можуть бути розраховані в автоматизованому режимі. Так, для розрахунків амортизації прямолінійним і виробничим методом доцільно використати фінансову функцію APL, для розрахунків амортизації прискореним методом – DLOB, для розрахунків амортизації кумулятивним методом – APL, а для методу зменшення залишкової вартості – FUO.

На нашу думку, повсюдне використання у вітчизняній практиці нарахувань амортизації з використанням фінансових функцій в MICROSOFT EXCEL дозволить не тільки автоматизувати досить трудомісткі розрахунки, але й створити необхідні передумови для прийняття оптимальних рішень у питаннях підвищення ефективності використання необоротних активів.

1.Борисенко З.М. Амортизаційна політика. – К.: Наукова думка, 1993. – 135 с.

2.Борщ Н., Федорченко Ф. Амортизація: податковий та бухгалтерський облік. – Харків: Фактор, 2003. – 126 с.

3.Голов С.В., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за Міжнародними стандартами. – К.: Екаунтінг, 2000. – 384 с.

4.Глен А. Велш, Даниел Г. Шорт. Основы финансового обліку: Пер. з англ. – К.: Основа, 1997. – 943 с.

5.Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: Нормативна база. – Харків: Курсор, 2004. – 235 с.

6.Савченко А.Г., Москалюк Н.П. Прискорена амортизація у системі державного регулювання // *Фінанси України*. – 2003. – №7. – С.68-74.

7.Про концепцію амортизаційної політики: Указ Президента України №169/2001 від 7.03. 2001 р.

Отримано 26.06.2007

УДК 003.13 : 338.364: 657

Н.Е.ВАСИЛЕВСКАЯ, канд. экон. наук, Н.А.ЛЕВЧЕНКО

Харьковская национальная академия городского хозяйства

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ АВТОМАТИЗАЦИИ УЧЕТНЫХ ЗАДАЧ

Обосновывается актуальность, необходимость применения, а также порядок определения показателей экономической эффективности автоматизации учетной деятельности предприятия.

Занять лидирующее положение на рынке, повысить эффективность работы персонала, создать оптимальную структуру управления – первоочередные задачи каждого современного предприятия. Бухгалтерской деятельности важно соответствовать успешной реализации этих задач, что обуславливает широкое применение бухгалтерских пакетов и программ, благодаря внедрению которых повышается оперативность обработки данных и достоверность деловой информации, принимаются более объективные финансовые и управленческие решения. В то же время принятие решения об автоматизации учета на предприятии требует выбора соответствующего технического и программного обеспечения и, соответственно, влечет за собой достаточно большие затраты. Такая ситуация обязательно порождает вопрос о том, насколько оправданным может быть выбор той или иной программы.

Вопросам внедрения и использования автоматизированных систем учета в деятельности современных предприятий посвящено немало научных трудов. Среди их авторов следует отметить таких известных ученых-исследователей, как: О.Аксенов, В.Галатенко, С.Ивахненко, Г.Германчук, В.Щураков [2-6] и др.

Имеющаяся специальная литература, посвященная данному вопросу, отталкивается от идеи, что автоматизированная система бухгалтерского учета уже создана и используется на предприятии. Однако,